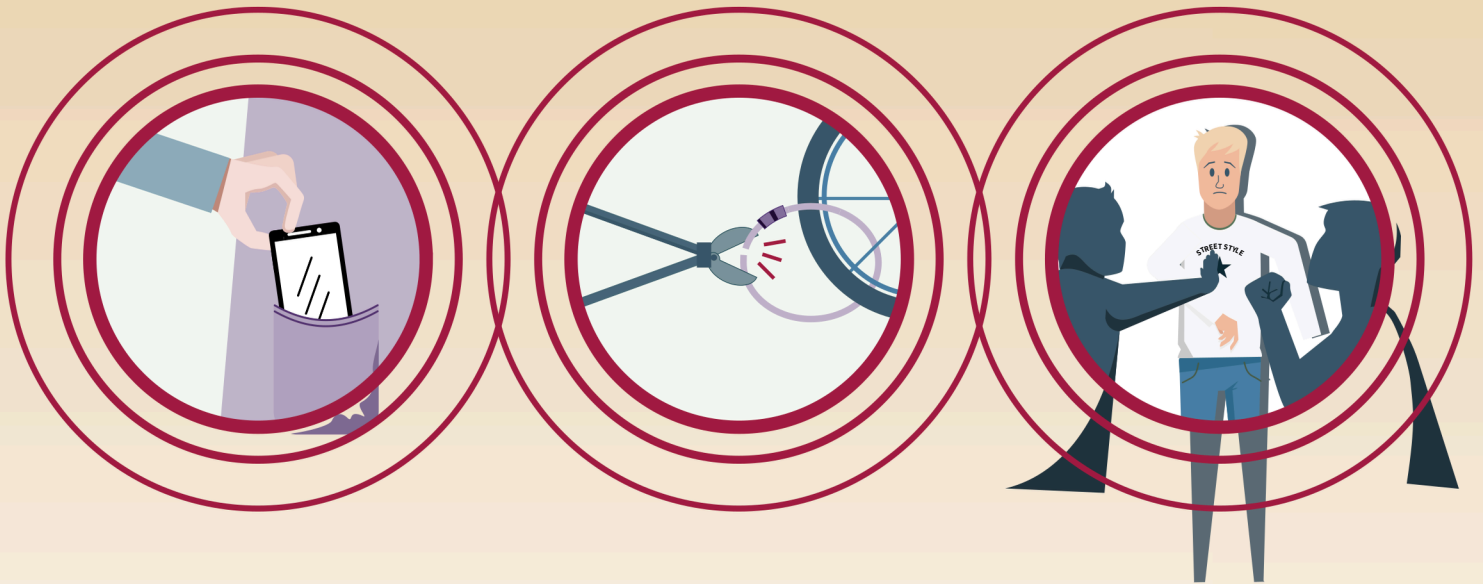


INFOHEFTE

Trygg og ung-studien



Innholdsfortegnelse

1 Bakgrunn	3
1.1 Formål og godkjenning	3
1.2 Hvem har utformet og påvirket undersøkelsen	4
1.3 Pilotering	5
2 Deltakerne og undersøkelsen	6
2.1 Hvem kan delta	6
2.2 Språkformuleringene	6
2.3 Spørsmålene	6
3 Beredskap	7
4 Informasjon og samtykke	9
4.1 Informasjon til ungdommene og selvstendig samtykke	9
4.2 Informasjon til foresatte	9
4.3 Informasjon til elevene	10
4.4 Informasjon til lærerne	10
5 Forberedelser før undersøkelsen	11
6 Dagen undersøkelsen skal gjennomføres	13
7 Etter gjennomføringen	14
7.1 Oppfølging beredskap	14

7.2 Evaluering og resultater	14
---	-----------

1 Bakgrunn

1.1 Formål og godkjenning

Justis- og beredskapsdepartementet (JD) har gitt Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) i oppdrag å gjennomføre en omfangsundersøkelse om utsatthet og bekymring for lovbrudd blant ungdom i alderen 12-16 år. Årlig gjøres en lignende undersøkelse blant den voksne befolkningen. Resultatene derfra viser at yngre voksne er utsatt for flere og andre former kriminalitet enn voksne over 30 år. Vi trenger derfor å nå ut til ungdommer for å få pålitelig kunnskap om omfanget av lovbrudd slik at det kan utformes treffsikre tiltak.

Vi inviterer om lag 12.000 ungdommer til å svare på et digitalt spørreskjema i skoletiden. Derfor er det helt nødvendig med et tett og godt samarbeid med skolene, og at det tilrettelegges for gjennomføringen.

NKVTS har bred erfaring og solid kompetanse på forskning knyttet til vold, seksuelle overgrep og andre krenkelser ungdom kan erfare. Gjennom tidligere studier har NKVTS utviklet metoder for å informere ungdom om deres rettigheter som forskningsdeltakere på en alderstilpasset måte. Vi benytter også en veletablert og

trygg fremgangsmåte for å nå ungdom som ønsker å snakke med en voksen etter undersøkelsen.

Prosjektet er godkjent av Regional komité for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (REK sør-øst). Søknads-ID 689681. Data behandles i tråd med gjeldende personvernreglement. Vårt personvernombud er SIKT.

1.2 Hvem har utformet og påvirket undersøkelsen

Prosjektgruppen	
Else-Marie Augusti	Prosjektleder og forsker, NKVTS
Gertrud Sofie Hafstad	Forskningsleder og forsker, NKVTS
Marianne Bergerud-Wichstrøm	Seniorrådgiver og koordinator, NKVTS
Per Moum Hellevik	Forsker, NKVTS
Armanda Saradaku	Prosjektmedarbeider, NKVTS
Jens Giæver	Prosjektmedarbeider, NKVTS
Magne Krogstad Asphjell	Siviløkonom og prosjektmedarbeider, Oslo Economics
Arne Lyshol	Siviløkonom og prosjektmedarbeider, Oslo Economics
Johanne Thu Hansen	Analyst, Oslo Economics

Ekspertpanelet

Ekspertpanelet består av fire gutter og fire jenter som går i 8.-tinn på Humanistskolen i Oslo. Ungdommene har gitt innspill på spørreskjemaet, informasjonsfilmen og forslag til tilretteleggingstiltak i klasserommet. Ungdommene møtes jevnlig og følger prosjektet fra start til slutt. De skal også være med å formidle funnene fra undersøkelsen tilbake til ungdommer.

1.3 Pilotering

Trygg og ung-studien har blitt pilotert i flere faser. Første fase var på en ungdomsskole der vi hadde seks fokusgrupper med jenter og gutter på ulike alderstrinn. Formålet var å få innsikt i hva som rørte seg i ungdomsmiljøet.

Andre fase av piloteringen la fokus på spørsmålsformuleringene. Vi fikk innspill fra ungdommer fra seks fokusgrupper som ble gjennomført på 3 ulike ungdomsskoler. Spørsmålene skulle oppleves som presise og enkle, på den måten sikret vi at ungdommene ikke misforsto spørsmålene.

Siste fase av piloteringen gikk ut på å teste hele skjemaet. Det har blitt testet på to skoleklasser. Det er derfor realistisk å forvente at ungdommene klarer å besvare hele undersøkelsen i løpet av en skoletime.

2 Deltakerne og undersøkelsen

2.1 Hvem kan delta

Det har blitt foretatt et representativt uttrekk blant offentlige og private ungdomskoler fra hele landet. Det er om lag 15.000 elever fordelt på 70 ungdomskoler som får mulighet til å delta.

2.2 Språkformuleringene

Språkformuleringene i undersøkelsen er alderstilpasset, enkle og presise. Dette for å minimere muligheten for at spørsmålene ikke forstås eller blir misforstått. Dersom noen av elevene ikke forstår spørsmålet skal selvsagt læreren diskret forsøke å forklare spørsmålet så konsist som mulig uten at læreren ser hva elevene velger som svaralternativ. Elever med lese- og skrivevansker kan bruke digitale støtteprogrammer (opplesningsfunksjon) som vanlig.

2.3 Spørsmålene

Spørsmålene dekker ulike temaområder som angår ungdommens daglige liv. Formålet er å kartlegge hvordan ungdommer har det, på godt og vondt. Vi spør om ulike erfaringer ungdommer har med vold, seksuelle overgrep, trakassering og hatprat, tyveri, ran og svindel. Og om dette har skjedd fysisk, digitalt, hjemme eller andre steder. Vi spør om ungdommenes psykiske og

somatiske helse, deres livskvalitet og vennskap. De blir også spurt om søvn og skolefravær.

Hver stemme er viktig uansett hva ungdommene har opplevd. Det er ingen riktige eller gale svar, men det er viktig at ungdommene svarer ærlig. Det er greit å hoppe over spørsmål de ikke vil eller kan svare på. Siden en del av spørsmålene kan oppleves som private er det viktig at lærerne i rommet tar seg tid til å lese informasjon i forkant av undersøkelsen. Dette gjelder blant annet tekstene om innholdet i undersøkelsen og om tilrettelegging i klasserommet under gjennomføring. Alle skolens ansatte, som ønsker det, får mulighet til å se spørsmålene i undersøkelsen. Det gis også mer informasjon om dette på det digitale opplæringsseminaret som vi har sendt opptak av til alle deltakende skoler.

3 Beredskap

Trygg og ung-studien har flere beredskapsledd for å ivareta ungdommene på en trygg og forsvarlig måte under og etter gjennomføringen.

Det er frivillig for elevene å besvare undersøkelsen. Uavhengig om de ønsker å delta vil de få mulighet til å be om hjelp gjennom et «hjelpesøkingsskjema».

Skjemaet er løsrevet fra selve undersøkelsen. Alle elevene får spørsmålet: «Kanskje du er bekymret for deg selv eller noen andre?».

Elevene må deretter krysse av på hvem de ønsker å snakke med:

- 1: En person på skolen (navngi)
- 2: Helseyskepleier på skolen
- 3: En ansatt ved helsestasjon for ungdom eller tilsvarende kommunal hjelpetjeneste
- 4: Røde Kors hjelpetelefon Kors på halsen

Det er NKVTS som tar ansvaret for å koble elevene med riktig voksenstøtte. Vi vil fortløpende, og senest **innen 4 skoledager** etter gjennomføring, sørge for at de utvalgte voksne får informasjon om ønske om kontakt. Basert på svaret i hjelpsøkingsskjema vil vi ikke vite hva henvendelsen gjelder. Vi har heller ikke mulighet til å koble dette skjema til hva ungdommen svarte i undersøkelsen. Det er viktig at voksenstøtten prioriterer å snakke med ungdommen så fort som mulig. Det er ikke ønskelig at det skal overstige **en uke** fra den dagen voksenstøtten får beskjed om at en ungdom trenger hjelp til første samtale blir gjennomført.

4 Informasjon og samtykke

4.1 Informasjon til ungdommene og selvstendig samtykke

Siden undersøkelsen faller inn under forskriften i helseforskningsloven (§17) som gir ungdom mellom 12 og 16 år rett til selv å samtykke til deltakelse i medisinsk og helsefaglig forskning skal ikke foreldresamtykke samles inn. Det er strenge kriterier for hvilke studier som får denne godkjenningen. Det er kun de Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (REK) som kan gi den. Trygg og ung-studien har fått godkjenning. Det er flere grunner til at studien har fått godkjenningen. En av dem er fordi det kan oppstå en interessekonflikt knyttet til deltakelse i studien mellom ungdommen og foresatte dersom det utøves vold hjemmet. Det er altså kun eleven selv som skal ta stilling til om hen ønsker å delta.

4.2 Informasjon til foresatte

Informasjon om studien kan bli gitt på foreldremøter eller skolens nettsider. Det er ikke hemmelig at skolen deltar i undersøkelsen. Skolen kan velge å informere om studien slik dere gjør med andre studier elevene blir invitert til å svare på. Elevene kan selvfølgelig diskutere deltakelse med sine foresatte om de ønsker det.

Eksempelvis kan dere si/eller skrive:

Skolen gjennomfører flere undersøkelser i løpet av ett skoleår. I år er Trygg og ung-studien en av disse. Den fokuserer på ungdomskriminalitet og andre kriminelle handlinger som ungdommer kan ha blitt utsatt for. Undersøkelsen gjennomføres av Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) på vegne av Justis- og beredskapsdepartementet.

4.3 Informasjon til elevene

Siden ungdommen selv skal ta stilling til deltakelse, er det helt essensielt at de får grundig informasjon. Bare da kan de gi et informert samtykke. For å sikre at alle ungdommene får lik informasjon har vi laget et informasjonskriv og en informasjonsfilm.

Informasjonskrivet deles ut om lag to uker før gjennomføring av studien. Informasjonsfilmen skal vises rett før ungdommene logger seg inn i undersøkelsen.

4.4 Informasjon til lærerne

Alle elever på skolen som kan lese og skrive norsk kan delta i undersøkelsen. Elever som ikke behersker norsk på et nivå som gjør at de kan forstå spørsmålene i undersøkelsen skal ikke delta. Skolen må selv sørge for at de får en alternativ aktivitet når undersøkelsen pågår. Elever i spesialklasser skal ikke delta i undersøkelsen.

I denne undersøkelsen blir ungdommene spurt om en del ting som de ikke nødvendigvis har delt eller ønsker å dele med medelever eller lærerne. Det må tas hensyn til. Derfor har vi utarbeidet en liten liste med punkter for tilrettelegging i klasserommet slik at ungdommene skal føle seg trygge og vil svare ærlig på spørsmålene:

- La det være så mye avstand som mulig mellom pultene, slik at elevene ikke kan se hverandres besvarelser (tenk eksamensgjennomføring).
- Sørg for at det er nok nettbrett eller PCer til alle.
- Det kreves internett for å gjennomføre undersøkelsen.
- Introduksjonsfilmen skal vises i fellesskap rett før undersøkelsen besvares, til det kreves en stor skjerm og lyd.
- Elevene kan ha høretelefoner/airpods under gjennomføring av undersøkelsen slik at de kan benytte opplesningsfunksjonen ved behov.

5 Forberedelser før undersøkelsen

Informasjonsbrev til elever: Elevene skal få utdelt informasjonsbrevet minimum en uke før datainnsamlingsdagen (sendes fra NKVTS til

kontaktperson ved skolen i god tid før elevenes deltakelse).

Helsesykepleier: Helsesykepleier/sosiallærer må få informasjon om dato for datainnsamling og skal være tilgjengelig for elevene den dagen undersøkelsen gjennomføres.

FelDe - id: Elevene må huske sitt FelDe brukernavn og passord (nødvendig for å logge seg inn på undersøkelsen).

PC/nettbrett med strøm: Alle elever som blir invitert til å delta i undersøkelsen må ha pc/nettbrett med strøm tilgjengelig– hele undersøkelsen foregår digitalt. Pc-ene bør re-startes før deltakelse.

Elever som ikke ønsker å svare på undersøkelsen: Alle elever sitter i klasserommet. De tar stilling til deltakelse etter at informasjonsfilmen er vist. Elevene som ikke ønsker å delta i undersøkelsen eller som blir tidlig ferdig med å svare, blir videresendt til nettsiden ung.no der de kan lese informasjon om ulike tema som angår ungdom og som er tilrettelagt for aldersgruppen.

6 Dagen undersøkelsen skal gjennomføres

1. Ha mobilnummeret til din kontaktperson fra Trygg og ung-studien tilgjengelig.
2. Elevene plasserer seg med omtrent 1 meters mellomrom mellom pultene (som en eksamenssituasjon) i klasserommet.
3. Del ut små kort med informasjon om hvor de kan be om hjelp og samtale til alle i klassen.
4. Elevene tar frem PC/nettbrett med strøm/strømforsyning tilgjengelig.
5. Vis informasjonsfilmen felles for hele klassen på storskjerm/smartboard. **Elevene må få tid til å stille spørsmål.**
6. Gi elevene lenken til undersøkelsen etter at informasjonsfilmen har blitt vist og alle som ønsker har fått stilt spørsmål.
<https://nettskjema.no/a/tryggung>
7. Elevene gjennomfører hele undersøkelsen digitalt – innlogging, samtykke og gjennomføring skjer i samme operasjon.
8. Alle elever sitter stille ved pulten til timen er over. De som blir ferdig med å svare på undersøkelsen og de som ikke ønsker å delta blir sendt til nettsiden ung.no.

7 Etter gjennomføringen

7.1 Oppfølging beredskap

Etter undersøkelsen er gjennomført blir NKVTS umiddelbart varslet om hvilke elever som ønsker å prate med en voksen. NKVTS tar ansvaret for å koble riktig hjelper til riktig elev. Det kan være at en eller flere ansatte på skolen blir kontaktet av NKVTS i etterkant av undersøkelsen. For mer informasjon les «Beredskap».

7.2 Evaluering og resultater

I løpet av februar 2025 vil NKVTS kontakte skolenes kontaktpersoner for å få en kort evaluering av undersøkelsen. Det er ønskelig med en samlet tilbakemelding fra hver skole for å høste erfaringer med gjennomføringen. Her er evalueringsspørsmålene som vi ønsker en tilbakemelding på etter gjennomføring:

1. Jeg mottok tilstrekkelig informasjon til å kunne besvare spørsmål fra elevene før undersøkelsen?
2. Jeg mottok tilstrekkelig informasjon til å kunne besvare spørsmål til elevene under undersøkelsen?
3. Jeg hadde nok kunnskap om undersøkelsen til å kunne vurdere om enkeltelever burde frarådes deltakelse?
4. Elevenes deltakelse i undersøkelsen har ikke påvirket skole-hjem samarbeidet negativt?
5. Jeg oppfattet det som viktig at elevene fikk mulighet til å delta i undersøkelsen?
6. Jeg mottok tilstrekkelig informasjon til å veilede elever som hadde behov for å snakke med noen etter undersøkelsen?

Alle deltakende skoler får tilsendt rapporten i løpet av september 2025. Resultatene vil da basere seg på et representativt utvalg av ungdom mellom 13-16 år som går på ungdomsskolen.

Kommunen, skolen, foresatte, hjelpere eller andre voksne vil ikke kunne få tilgang til enkeltelevs besvarelser. Dette gjelder for hovedundersøkelsen og fra skjema for hjelpsøking.

Mer informasjon finnes på våre nettsider: [Trygg og ung -
NKVTS](#)